

Onderzoekscijfers over markt en schoolverlaters

Leuke opleiding of baanperspectief

Nadruk op vakmanschap. Dat vonden twee HAS-studenten die onderzoek deden bij Aequor wel een opvallend punt. Op een afgelaste ontmoetingsdag had onderzoeksbureau IVA een koppeling willen leggen tussen trends op de arbeidsmarkt en ontwikkeling van dat vakmanschap.

Cijfers en trends. Daar gaat het om in onderzoek naar verschuivingen bij opleidingen en op de arbeidsmarkt. Wat gebeurt er in de groene sector en wat betekent dit voor beleid bij overheid, bedrijfsleven en onderwijs? “Voor onderwijsinstellingen zijn”, aldus onderzoeker Derk-Jan Nijman (IVA), “de cijfers bijzonder relevant om bijvoorbeeld te kunnen bepalen hoe goed opleidingen aansluiten bij de praktijk.” En in de werving voor opleidingen kan verwezen worden naar de kansen op de arbeidsmarkt.

De cijfers van het monitorteam groen onderwijs (IVA en KBA, voorheen vanuit Stoas) zijn eerder dit jaar opgeleverd. En korte tijd later kwamen Thalien Mertens (23) en Dirk van de Wetering (22), studenten bedrijfskunde & agribusiness van de HAS Den Bosch, met de resultaten van een afstudeeronderzoek dat zij gedurende een half jaar bij Aequor hadden uitgevoerd.

De ontmoetingsdag van IVA, gepland voor 14 juni, gaat niet door. Te weinig deelname om van zinvolle ontmoetingen te kunnen spreken. Maar Thalien en Dirk presenteren dinsdag 12 juni hun resultaten alvast wel; resultaten die

Trends in aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Nog onder de vlag van Stoas bekeken onderzoekers voor de rapportages ‘groen onderwijs bij de start van het nieuwe millennium’ gediplomeerden van 1999-2004. Ze concludeerden dat schoolverlaters vaker naar een vervolgopleiding gaan. Werken in het beroep waarvoor is opgeleid, neemt verder (licht) af. De gediplomeerden vinden toch dat hun opleiding redelijk goed aansluit bij hun werk. Ze blijven vaak ook wel werkzaam in het groene domein. De onderzoekers constateren dat het de groene opleidingen kennelijk lukt om zich bij trends aan te passen.

Leerlingen en studenten uit het groene onderwijs hebben nog steeds kritiek op hun opleiding, ‘constructieve kritiek’ aldus de onderzoekers. Toch zouden de meeste gediplomeerden dezelfde opleiding bij dezelfde instelling weer doen. Ondanks ook het gegeven dat ze in het groene veld gemiddeld minder verdienen.

Onvoldoende ondersteuning bij keuze na de opleiding blijft een algemeen punt van kritiek, voor alle niveaus; hoe is de arbeidsmarktsituatie en wat zijn beroepsmogelijkheden? Daarmee benadrukken de onderzoekers het belang van hun kwantitatieve onderzoek dat ze uitvoeren.

De verantwoordelijke onderzoekers voor het schoolverlatersonderzoek zitten nu bij IVA en KBA; voorheen vooral bij Stoas Onderzoek. KBA is het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (met Annet Jager) en IVA is een organisatie in Tilburg die in opdracht beleidsonderzoek doet en advies verstrekt. Sinds vorig jaar is IVA uitgebreid met de unit Werken en Leren. Kernteam: Loek Nieuwenhuis, Derk-Jan Nijman, Patriciva Gielen, Peter den Boer en Jantiene Bakker. Ze verdiepen zich onder meer in vragen over leren in werksituaties, werkplekleren en leren bij innovatieprocessen.

Dirk en Thalien met een paar cijfers

Een ander punt was de lage doorstroom van groen vmbo naar groen mbo. “Is dat een voordeel of een nadeel?” vraagt Agnes Jansen van de AOC Raad. Het groene vmbo doet het goed, maar leerlingen komen misschien om andere redenen dan een loopbaan in de groene sector. Vanwege de kleinschaligheid, de witheid, de zorgstructuur. Ze komen voor een leuke opleiding met dieren terwijl ze uiteindelijk toch kapper of monteur willen worden.

“Je zou willen dat de arbeidsmarkt en de personeelsvoorziening in de groene sector van de vmbo-aanwas kunnen profiteren”, reageert Richard Schout, directievoorzitter van Aequor. Maar overwegingen voor keuze van een mbo-opleiding zijn toch anders dan voor vmbo. Ze kiezen op hun 12e voor

een leuke opleiding in plaats van voor arbeidsmarktperspectief. Dat komt op z’n vroegst als ze 16 of 17 zijn. Dan vragen ze zich af: ‘wat kan ik ermee?’ Dat arbeidsmarktperspectief (en de voorlichting daarover) is wel een punt van zorg. Kijk bijvoorbeeld naar de dierverzorging. Je moet ze als ze 16 of 17 zijn, en gaan nadenken over geld verdienen en een passende loopbaan, een reëel beeld geven. Aldus bijvoorbeeld Van Dieren. “Het ergste vind ik als leerlingen op het verkeerde been worden gezet. Leuke beestjes, denken die, maar dan laat je ze ook zien dat ze de faeces moeten opruimen. Dan haakt 80 procent af”, schat hij. “Die 20 procent die overblijft: daar kan ik wat mee.” Aan de andere kant: “Ik laat mijn dochter liever naar een opleiding gaan die ze

enorm leuk vindt dan dat ik haar naar een opleiding met arbeidsmarktperspectief stuur waar ze helemaal niets aan vindt”, aldus een commissielid met een dochter (Wim den Haan van Wellantcollege).

Professionaliteit

IVA wilde 14 juni vakmanschap centraal stellen. Ze hadden in hun onderzoek geconcludeerd dat ongeveer de helft van de afgestudeerden een baan krijgt in een andere richting of op een lager niveau dan de opleiding. Bedrijfsleven en onderwijs benadrukken dat vakmanschap, maar zou zo’n ontwikkeling kunnen betekenen dat je dit dan anders moet invullen? Moet je dan streven naar breder vakmanschap en zouden er bijvoorbeeld →

Toehoorders van onder meer de Paritaire commissie van Aequor

ook leerbedrijven buiten de groene sector kunnen worden benaderd? Afgestudeerden zien dat vakkenis van belang blijft in hun functie is, maar zelfstandigheid en zorgvuldigheid vinden

ze vaak nog belangrijker. Dit sluit wel aan bij de gedachte bij Aequor dat competenties duurzaam en breed zijn, aldus Derk-Jan Nijman. Volg je een opleiding in diervverzorging of paardenhouderij en

kun je daar geen baan vinden, dan kun je zo misschien gemakkelijker op een ander bedrijf wel terecht. Voor het onderzoek van Dirk en Thalien was de inhoud van vakmanschap niet echt een thema; het ging om cijfers en trends. "In het begin was voor ons nog onduidelijk wat de bedoeling was," zegt Thalien, na de presentatie. "Het was soms ook lastig om bepaalde cijfers te vinden en we hadden ook wel problemen met definitie en afbakening. Het ROA (researchcentrum voor onderwijs en arbeidsmarkt) kijkt bijvoorbeeld naar de hele sector en wij wilden dat liever uitsplitst hebben." Maar uiteindelijk zijn ze heel tevreden. Ook met de presentatie: "Er werd behoorlijk gereageerd op onze stellingen (over lage doorstroom naar mbo, allochtonendeelnemers en arbeidsmarktprospectief voor diervverzorging)", zegt Dirk. "Ik moest de discussie echt af en toe afkappen." Hij gaat nu op de graszodenkwekerij van zijn vader werken. Thalien zoekt een baan in soortgelijk onderzoek als ze bij Aequor heeft gedaan. □

Enkele punten uit onderzoek Dirk en Thalien

- Landelijk gezien is diervverzorging in aantal leerlingen mogelijk volgend jaar al groter dan groene ruimte. Bij diervverzorging ontstaat hoogstwaarschijnlijk een tekort aan stageplekken.
- Er zijn 23.000 erkende leerbedrijven over alle sectoren: bijna ieder bedrijf heeft wel een bol-plaats en er zijn twee keer zoveel bol-plaatsen als bbl-plekken.
- Problemen wat betreft stageplek en vaak ook arbeidsmarktprospectief zijn er bijvoorbeeld voor de dierenartsassistent paraveterinair, de hoefsmid, werknemer / bedrijfsleider van biologisch-dynamische bedrijven en, met name in het zuiden van het land, ook voor de arrangeur / vormgever.
- De werkgelegenheid in de hele sector zal voorlopig dalen (tot 2010 met 1,1 procent jaarlijks). Er zullen waarschijnlijk ook banen verdwijnen. De vervangingsvraag neemt met de vergrijzing toe: 4,5 procent van de werknemers in de sector zal het bedrijfsleven jaarlijks willen vervangen.